

R. T.

**"Wokół myśli Stanisława
Brzozowskiego", Kraków 1974 :
[recenzja]**

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 20/2, 382-383

1975

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„Znasz bieg planet niebieskich? Jaki dowód podasz,
Kto z nas jest praw?” Na to kucharz: „Kopernik, nie Greczyn.
Wprawdziem na Słońcu nie był, ale kto zaprzeczy
Tej prawdzie oczywistej, mężowie uczeni,
Ze miłkt pieca nia kręci dokoła pieczeni”.

Polski przekład wiersza poprzedzony jest tekstem rosyjskim, odtworzonym wiernie w postaci znajdującej się w pierwodruku rozprawy Łomonosowa *Jawlenie Wieniery na Sotnce nabludiennoje w Sanktpietierburgskoj Impieratorskoj Akademii Nauk maja 26 dnia 1761 goda* (Sankt—Pietierburg 1761). Publikację wytkoczono na papierze ręcznie czerpanym w liczbie dwustu egzemplarzy, równej liczbie egzemplarzy pierwodruku rozprawy Łomonosowa z 1761 r. Układ, opracowanie graficzne i drzeworyty Zbigniewa Dolatowskiego, posłowie Andrzeja Bednarczyka.

R. T.

Balkanistyka polska. Materiały z posiedzeń naukowych Komisji Balkanistycznej przy Komitecie Słowianoznawstwa PAN w latach 1972—1973. Wrocław 1974 Zakład Narodowy im. Ossolińskich ss. 156.

Polska Akademia Nauk, Komitet Słowianoznawstwa.

Pod koniec 1971 r. powstała przy Komitecie Słowianoznawstwa PAN Komisja Balkanistyczna. W 1972 i 1973 r. odbyła ona dwie pierwsze sesje naukowe. Miały one charakter sprawozdawczy: przedstawiono na nich rozwój badań polskich w zakresie balkanistyki. Referaty te opublikowane są w wymienionej książce.

Waldemar Ceran zobrazował bizantynistykę w okresie 25-lecia po II wojnie światowej (s. 7—30), na wstępie też wzmianka o okresie przedwojennym; Wacław Cimochowski — dotychczasowe badania nad językiem albańskim, począwszy od końca XIX w. (s. 31—38); Aleksander Dymaczewski i Zofia Kurnatowska przedstawili powojenne badania w dziedzinie archeologii słowiańskiej krajów nad-dunajsko-balkańskich (s. 39—54, wraz z bibliografią obejmującą prawie 150 pozycji; na wstępie wspomnienie o prekursorze tych badań, Aleksandrze Sapieże z początków XIX w.); Oktawiusz Jurewicz przedstawił filologię nowogrecką od połowy XIX w. (s. 55—70)¹; Franciszek Sławski — polskie badania nad językami południowosłowiańskimi w okresie powojennym, ze wzmianką o badaniach wcześniejszych (s. 93—96); Mieczysław Tanty dał referat *Dorobek badań polskich nad nowszą historią krajów bałkańskich* (uwzględnia też okres międzywojenny; s. 97—109); Tadeusz Wasilewski — *Dorobek polskich badań powojennych nad dziejami ludów bałkańskich do r. 1870* (s. 111—121); Adam Weinsberg — referat o rozwoju badań języka rumuńskiego (s. 123—127); Włodzimierz Zajączkowski — o rozwoju badań turkologicznych, od czasów najdawniejszych (s. 129—139).

Z. Br.

Wokół myśli Stanisława Brzozowskiego. Kraków 1974 Wydawnictwo Literackie ss. 422, nlb. 2.

Twórczość Stanisława Brzozowskiego jest — od ponad półwiecza — przedmiotem żywych dyskusji, sporów i różnych interpretacji. Oprócz systematycz-

¹ Na s. 64 autor pisze o K. Bulasa „seminarium archeologicznym Uniwersytetu im. M. Kopernika w Toruniu”. W rzeczywistości nazwą tej uczelni toruńskiej jest: Uniwersytet Mikołaja Kopernika (a więc bez „im.”).

nie udostępnionych — w nowych wydaniach — dzieł pisarza, pojawia się ostаточно sporo poświęconych mu opracowań. Wymiana poglądów w kwestii tak spornej jak filozofia czy teoria kultury Brzozowskiego z pewnością posiada nie małe znaczenie dla przyszłego opracowania dziejów naszej filozofii w czasach najnowszych. Na życzliwą więc uwagę zasługuje także zbiór niniejszy, ukazujący niektóre, ważniejsze aspekty twórczości i biografii autora *Legandy Młodej Polski*.

Książka jest pracą zbiorową, przygotowaną pod redakcją Andrzeja Walickiego i Romana Zimanda. Składa się ona z 14 artykułów: *Miejsce Brzozowskiego w dwudziestowiecznym sporze o romantyzm* (Tomasz Burek), *Wartości i siła: dwuznaczności Brzozowskiego* (Krzysztof Pomian), *Brzozowski dziś* (Bogdan Suchodolski), *Absolut moralny i faktyczność istnienia* (Bronisław Baczko), *Brzozowski a myśl filozoficzna marksizmu* (Ewa Sowa), *Stanisław Brzozowski i rosyjscy „neomarksści” początku XX wieku* (Andrzej Walicki), *Problem ciągłości myślowej w pismach Brzozowskiego* (Andrzej Werner), *Narodowe i ludzkie w myśli Stanisława Brzozowskiego* (Bohdan Cywiński), *Brzozowski — krytyk kultury niepoważnej* (Bronisław Łagowski), *Brzozowski a Przybyszewski: koneksje ideowe* (Stanisław Borzym), *Bohater w powieściach Brzozowskiego* (Marta Wyka), *Związki twórczości Stanisława Brzozowskiego z literaturą angielską* (Wanda Krajewska), *Na florenckich szlakach Stanisława Brzozowskiego* (Bronisław Biliński), *Uwagi do przyszłej biografii Stanisława Brzozowskiego* (Roman Zimand).

Większość z wymienionych prac przygotowana została jako referaty na sesję naukową zorganizowaną przez Polską Akademię Nauk w 60 rocznicę śmierci Stanisława Brzozowskiego¹.

R. T.

Frido Mětšk: *Jurija Pilkowe zawostajenstwo w Serbskim kulturnym archiwje. Dokumentacija k pihotam J. Pilkowych 50. posmjertninow w lěće 1976*. Budyšin 1974 Dom za serbske ludowe wumělstw ss. 48, ilustr.

Jurij Pilkk (1858—1926) jest wybitnym łużyckim etnografem i folklorystą, a zwłaszcza znawcą muzyki ludowej. Wymieniona broszura zestawia i opisuje zbiory Pilka i wszelką dokumentację dotyczącą tego badacza, znajdujące się w Archiwum Kultury Łużyckiej Instytutu Etnografii Łużyckiej Akademii Nauk NRD.

Z. Br.

Z C Z A S O P I S M

„WOPROSY ISTORII JESTIESTWOZNANIJA I TIECHNIKI”

Nr 1 (46): 1974

Rok 1974 był dla nauki radzieckiej bardzo uroczystym: przebiegał pod znakiem jubileuszu 250-lecia Akademii Nauk ZSRR. Rocznicy tej poświęciły też wiele miejsca „Woprosy Istorii Jestiestwoznanija i Tiechniki”, wprowadzając w każdym numerze stałą rubrykę, składającą się z serii artykułów, opartych

¹ Sesja ta została zorganizowana w dniach 17—19 stycznia 1972 r. w Pałacu Staszica staniem trzech placówek Akademii: Instytutu Badań Literackich, Instytutu Filozofii i Socjologii oraz Zakładu Historii Nauki i Techniki.